

प्रश्न १: पुढील अर्थाच्या ओव्या पूर्ण लिहा

1. दुश्चितपणाच्या सोबतीला आळस असेल माणसाच्या निद्राविलासाला काय तोटा?
दुश्चितपणासवे आळस| आळसे निद्राविलास| निद्राविळासे केवळ नास| आयुष्याचा|| (८-६-३५)
2. दुश्चित माणसाचा संसार एखाद्या वेड्या पिसाटाच्या संसारासारखा किंवा आंधळ्या मुक्या बहिरया माणसासारखा होतो
वेडे पिशाच्च निरंतर| अंध मुके आणि बधीर| तैसा जाणावा संसार| दुश्चित प्राण्यांचा|| (८-६-२६)
3. जो सावध यत्नशील आणि दक्ष असेल त्याला मोक्षश्री सहजपणे प्राप्त होते
सावध साक्षपी विशेष| प्रज्ञावंत आणि विश्वास| त्यास साधनी सायास| करणेची नलगे|| (८-६-४९)

प्रश्न २: दुश्चितपणाच्या प्रभावामुळे प्रपंच आणि परमार्थ यांच्या हानीचे चार मुद्दे सांगा

दुश्चितपणाने काम होत नाही, सारखी काळजी लागते आणि नेहमी विस्मरण होते. प्रपंचात राहताना दुश्चित माणूस वेड्या सारखा, आंधळा/मुका/बहिरा असल्या सारखा वागतो. परमार्थाच्या मार्गावरही साधना व भजन होत नसल्याने प्रगती होत नाही. जो आळशी आहे त्याला परलोक कसा मिळणार, त्याची जन्म-मरणाच्या फेऱ्यातून सुटका कशी होणार?

प्रश्न ३: संदर्भासहित स्पष्टीकरण

1. लोहो परीसेसी लागला| थेम्बुटा सागरी मिळाला||
येथे समर्थ सत्संगाविषयीचे विचार मांडत आहेत. लोखंडला परीस लागला की त्याचे तत्काळ सोने होते. थेंब समुद्रात बेमालूमपणे मिसळून जातो. त्याप्रमाणे दक्ष, तत्पर माणसाला संतसंगतीत तत्काळ मोक्षप्राप्ती होते.
2. दुश्चित बैसलासी दिसे| परी तो असताची नसे||
काही माणसे शरीराने एका ठिकाणी असतात पण मनानी वेगळ्याच ठिकाणी. हेच सांगताना समर्थ म्हणतायत की दुश्चित ऐकत आहे असे दिसत असले तरी त्याचे चित्त तेथे नसते तर तो वेगळाच विचार करत असतो.

प्रश्न ४: “आळसाला उसंत नाही” - विरोधाभास स्पष्ट करा

खरेतर उद्योगी माणसांना कामे इतकी असतात की त्यात त्यांना उसंत मिळत नाही. पण निरुद्योगी माणसाला आळसच इतका असतो की त्याला त्यातून उसंत/सवड मिळत नाही -☺ तो कायम आळसात असतो. समर्थानी हे वाक्य उपरोधाने म्हटलेले आहे.

प्रश्न ५: अर्थांतर न पाहता नुसतेच श्रवण करणाऱ्यांना समर्थानी काय उपमा दिली आहे? ती उपमासुद्धा कमी पडते हे त्यांनीच कसे दाखवून दिले आहे?

न समजता नुसते कानावर पडल्याने लाभ होत नाही. याला समर्थानी पाषाणाची/दगडाची उपमा दिली आहे. कितीही पाण्यात राहिला तरी दगडाच्या आत काही शिरत नाही तसे दुश्चीताच्या कानावर पडलेले डोक्यात शिरत नाही. पण नंतर समर्थ म्हणतात की अशा माणसांना दगड म्हणणे पण बरोबर नाही कारण काही दगडांचे चांगले गुणधर्म असतात. तसे गुणधर्मही दुश्चीतांच्यात नसल्याने ते दगडापेक्षाही खालच्या दर्जाचे आहेत.